

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอน วิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ เอกสารทาง ราชการ ราชกิจจานุเบกษา ประวัตินุคคลและวารสารรวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยว ข้องกับเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู มาลำดับเหตุการณ์และ วิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานนั้นๆ แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นรายงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

การสรุปผลการวิจัยในการศึกษาพัฒนาการหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ในวิทยาลัยครู ตั้งแต่เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2435 มาจนถึงปัจจุบันนี้ แบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ คือ (1) ระยะตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ระหว่าง พ.ศ. 2435-2482 (2) ระยะตั้งกอง ฝึกหัดครู ระหว่าง พ.ศ. 2483-2496 (3) ระยะตั้งกรมการฝึกหัดครู ระหว่าง พ.ศ. 2497-2517 (4) ระยะปัจจุบันระหว่าง พ.ศ. 2518-2530 โดยในแต่ละระยะพอสรุปได้ ดังนี้

ระยะตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ระหว่าง พ.ศ. 2435-2482

สรุปแล้วในระยะนี้ มีหลักสูตรโรงเรียนอาจารย์สำหรับอาจารย์ชั้นประถมศึกษา หลักสูตรสำหรับโรงเรียนอาจารย์ชั้นมัธยม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) หลักสูตรครูประถม ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452) หลักสูตรประโยคครูมูล ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2453) หลักสูตร วิสามันต์ศึกษา (หลักสูตรครูมูล, ประถม, มัธยม) ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) หลักสูตร ประโยคครูมูล พ.ศ. 2468 หลักสูตรประโยคครูประถมสามัญชาย พ.ศ. 2472 และหลักสูตร ประโยคครูมูล พ.ศ. 2477 ซึ่งแต่ละหลักสูตรเหล่านี้ก็ได้จัดให้มีวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั้งสิ้น และวิชาพลศึกษานี้อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น บางหลักสูตร เรียกว่า กายกรรม กายบริหาร การเข้าแถว คัดกาย การโลกโผนโจนทยาน ญูญิตสู พุทบอลหรือวิชาพลศึกษา บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาวิทยา วิชาการทหาร

หรือวิชาลูกเสือ ความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาในแต่ละหลักสูตรดังกล่าวแล้ว มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ มี 4 หลักสูตรคือ หลักสูตรโรงเรียนอาจารย์สำหรับอาจารย์ชั้นประถมศึกษา หลักสูตรสำหรับโรงเรียนอาจารย์ชั้นมัธยม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) หลักสูตรวิสามัญศึกษา (หลักสูตรครูมัธยม) ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) และหลักสูตรประโยคครูมูล พ.ศ. 2468 นอกนั้นมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย กิจกรรมพลศึกษาที่สอนในหลักสูตรเหล่านี้ มีกิจกรรมที่สำคัญคือกายกรรม คัดคน กายบริหาร การเข้าแถว หักระเบียบแถว การโลดโผนโจนทยาน การเล่นตุง-การคัดคนส่วนน้อย โยนลูกสู ฟุตบอล คีฬาพลิน และหลักวิชาจริยวัตร

ระยะตั้งกองฝึกหัดครู ระหว่าง พ.ศ. 2483-2496

สรุปแล้วในระยนี้มีหลักสูตรอบรมการเรือนตอนต้น พ.ศ. 2484 หลักสูตรประโยคครูอนุบาล พ.ศ. 2484 หลักสูตรประโยคครูอนุบาล พ.ศ. 2486 หลักสูตรประโยคฝึกหัดครูมูล พ.ศ. 2486 หลักสูตรฝึกหัดครูการเรือน พ.ศ. 2490 หลักสูตรประโยคครูประถม พ.ศ. 2491 หลักสูตรประโยคครูมัธยม พ.ศ. 2492 หลักสูตรประโยคครูการเรือน พ.ศ. 2492 หลักสูตรประโยคครูอนุบาล พ.ศ. 2495 หลักสูตรประโยคครูมูล พ.ศ. 2495 และหลักสูตรประโยคครูมัธยมศึกษา งานสันหัด พ.ศ. 2496 ซึ่งแต่ละหลักสูตรเหล่านี้ก็ได้จัดให้มีวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั้งสิ้น และวิชาพลศึกษานี้อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไปบ้าง เช่น บางหลักสูตรเรียกว่า วิชาพลศึกษา การเดินร่าตามจังหวะเพลง หรือเกม บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาสามัญ หรือวิชาวิธีสอนวิชาเฉพาะ ความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาในแต่ละหลักสูตรดังกล่าวแล้ว มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี มี 4 หลักสูตรคือ หลักสูตรอบรมการเรือนตอนต้น พ.ศ. 2484 หลักสูตรฝึกหัดครูการเรือน พ.ศ. 2490 หลักสูตรประโยคครูการเรือน พ.ศ. 2492 และหลักสูตรประโยคครูมัธยมศึกษา งานสันหัด พ.ศ. 2496 ในส่วนความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาที่มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรประโยคครูอนุบาล พ.ศ. 2484 และหลักสูตรประโยคครูอนุบาล พ.ศ. 2486 นอกนั้นมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย กิจกรรมพลศึกษาที่สอนในหลักสูตรเหล่านี้ มีกิจกรรมที่สำคัญ

คือ การรู้จักคุณค่าของพลศึกษา การฝึกพลศึกษา อุบัติเหตุและการป้องกัน ภาวะบริหาร และการเล่นยิมนาสติกส์ การเต้นรำตามจังหวะเพลง กรีฑา และเกมต่าง ๆ

ระยะตั้งกรมการฝึกหัดครู ระหว่าง พ.ศ. 2497-2517

สรุปแล้วในระยษะนี้มีหลักสูตรประโยคครูมัธยมการเรื้อน พ.ศ. 2497 หลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมมิ่ง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2497-2512 หลักสูตรวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมมิ่ง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2512-2517 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2498 หลักสูตรประโยคครูประถม อาชีวศึกษา แผนกการช่างสตรี พ.ศ. 2499 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ. 2500 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2502 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ. 2504 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2508 และหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูประถมสำหรับผู้จบประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2510 ซึ่งแต่ละหลักสูตรเหล่านี้ ก็ได้จัดให้มีวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั้งสิ้น และวิชาพลศึกษานี้อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น บางหลักสูตรเรียกว่า วิชาพลศึกษา กีฬาเฉพาะอย่าง กรีฑา หลักการและวิธีสอนพลศึกษา หรือกีฬา บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพลานามัย ซึ่งอยู่ในวิชาสามัญ วิชาเลือกเสรี หรือวิชาสามัญและวิชาพิเศษ บางหลักสูตรก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพิเศษ ซึ่งอยู่ในวิชาเลือกเสรี และบางหลักสูตรก็ยั้งถือเป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาพลานามัย หมวดวิชาความรู้ทั่วไป หรือหมวดวิชาอื่น ๆ อีกด้วย ความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาในแต่ละหลักสูตรดังกล่าวแล้ว มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี มี 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรประโยคครูมัธยมการเรื้อน พ.ศ. 2497 หลักสูตรวิทยาลัยหมู่บ้านจอมมิ่ง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2497-2512 หลักสูตรวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมมิ่ง ราชบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2512-2517 และหลักสูตรประโยคครูประถมอาชีวศึกษา แผนกการช่างสตรี พ.ศ. 2499 ในส่วนความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาที่มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2498 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง พ.ศ. 2500 นอกนั้นมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย กิจกรรมพลศึกษา

ที่สอนในหลักสูตรเหล่านี้ มีกิจกรรมที่สำคัญคือ วิชาปรัชญาพลศึกษา สันทนาการ หลักการ และวิธีสอนพลศึกษา การเล่นเบ็คเตล็ค กายบริหารทั้งท่ามือเปล่าและมีเครื่องประกอบ การต่อสู้ กริฑาและกีฬาต่าง ๆ

ระยะปัจจุบัน ระหว่าง พ.ศ. 2518-2530

สรุปแล้วในระยะนี้มีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2519 หลักสูตร การฝึกหัดครู สภาการศึกษา พ.ศ. 2519 (ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง และระดับ ค.บ. 2 ปี) หลักสูตรการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี สภาการศึกษา พ.ศ. 2524 (ค.บ. 4 ปี) หลักสูตร ป.กศ. ชั้นสูง สายการประถมศึกษา พ.ศ. 2524 (กรมการฝึกหัดครู) หลักสูตร ปริญญาตรีทางการศึกษา (ค.บ. 2 ปี) สำหรับผู้สำเร็จ ป.กศ. ชั้นสูง สายการประถมศึกษา พ.ศ. 2527 (กรมการฝึกหัดครู) หลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา (2 ปี) สาขา วิชาการประถมศึกษา พ.ศ. 2524 (สภาการศึกษาแห่งชาติ) และหลักสูตรปริญญาตรีทาง การศึกษา (4 ปี) สาขาวิชาการประถมศึกษา พ.ศ. 2524 (สภาการศึกษาแห่งชาติ) ซึ่งแต่ละหลักสูตรเหล่านี้ก็ได้จัดให้มีวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั้งสิ้น และวิชา พลศึกษานี้อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่นบางหลักสูตรเรียกว่า วิชาพลศึกษา วิชาเอก พลศึกษา วิชาโทพลศึกษา วิธีสอนพลศึกษา หลักการและวิธีสอนพลศึกษา กีฬา กริฑา การบริหารพลศึกษาในโรงเรียน หรือหน่วยพลศึกษา บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชา พลานามัย ซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาพิเศษ หรืออยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยของกลุ่มวิชา พื้นฐาน บางหลักสูตรถือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการศึกษา ซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาชีพครู และบาง หลักสูตรก็ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเลือกอื่น ๆ หรือกลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย อีกด้วย ความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวแล้วทุกหลักสูตร ซึ่งมีทั้งหมด 8 หลักสูตร มุ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดีและสามารถสอนวิชา พลศึกษาได้ ส่วนรายวิชาและกิจกรรมที่สำคัญ เช่น วิชาพลศึกษาเบื้องต้น วิธีสอนพลศึกษา สรีรกายวิภาควิทยา สรีรวิทยาการออกกำลังกาย วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว การทดสอบ และประเมินผลพลศึกษา การบริหารพลศึกษาในโรงเรียน หลักการออกกำลังกาย คุณธรรม

การกีฬา หลักการนันทนาการ การป้องกันและรักษาการบาดเจ็บทางกีฬา กรีฑาและกีฬาต่าง ๆ เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลที่ได้ศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู ระหว่าง พ.ศ. 2435-2530 นั้น มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะหยิบยกขึ้นมากล่าวได้ คือ

หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครูนั้น เริ่มมีเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ เมื่อปี พ.ศ. 2435 โดยในหลักสูตรนี้ได้กำหนดให้มีการเรียนกายกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอนกายกรรมได้ และเน้นในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความพร้อมเพรียง ปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังได้เน้นการปลูกฝังนิสัยให้รักการออกกำลังกายอีกด้วย ในระยะต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูใหม่ และขยายหลักสูตรการฝึกหัดครูเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัด การพลศึกษาก็ยังคงได้รับการบรรจุอยู่ในหลักสูตรเช่นเดิม ในขณะที่เดียวกันก็มีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสอนวิชาพลศึกษาได้ หรือมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี หรือหึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพดีและสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย ซึ่งวิชาพลศึกษาดังกล่าวนี้นั้นในแต่ละระยะอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปบ้าง เช่นบางหลักสูตรเรียกว่า กายกรรม กายบริหาร คัดกาย การโลดโผนโจนทยาน การเดินร่าตามจังหวะเพลง เกม หรือวิชาพลศึกษา เป็นต้น และบางครั้งวิชาพลศึกษาก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของวิชาวิทยา วิชาการทหาร วิชาลูกเสือ หมวดวิชาสามัญ และอื่น ๆ เป็นต้น โดยมีกิจกรรมพลศึกษาที่สำคัญ ๆ เช่น กายกรรม กายบริหาร คัดคน การโลดโผนโจนทยาน การเข้าแถว หักระเบียบแถว ยิมนาสติกส์ เกม กรีฑา และกีฬาต่าง ๆ

จนกระทั่งมาถึงปัจจุบันนี้ หลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครูก็ได้รับการปรับปรุงและขยายหลักสูตรมากยิ่งขึ้นไปอีก โดยวิชาพลศึกษาได้รับการจัดให้เป็นวิชาเฉพาะ หรือวิชาเอกและวิชาโทพลศึกษาสาขาวิชาหนึ่งเพิ่มขึ้นด้วย อีกทั้งยังได้รับการจัด

ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการฝึกหัดครูต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยาลัยครูทุกหลักสูตรด้วย โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี และสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ และยังสามารถเห็นให้ผู้เรียนเป็นคนดี เป็นครูดี และเป็นผู้มีความรู้ที่ถูกต้องด้วย วิชาพลศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะใช้ชื่อแตกต่างกันไป เช่น บางหลักสูตรเรียกว่าวิชาพลศึกษา กีฬา กรีฑา การจัดการแข่งขันกีฬา และบริหารพลศึกษาในโรงเรียน หรือหน่วยพลศึกษา เป็นต้น บางหลักสูตรก็ถือว่าวิชาพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาพลานามัย กลุ่มวิชาพิเศษ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาสหครู กลุ่มวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเลือกอื่น ๆ หรือกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยมีรายวิชาและกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เช่น พลศึกษาเบื้องต้น นันทนาการ วิธีสอนพลศึกษา สรีรกายวิภาควิทยา สรีรวิทยาการออกกำลังกาย วิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว การทดสอบและประเมินผลพลศึกษา การจัดและบริหารพลศึกษา และการรักษาและป้องกันการบาดเจ็บทางกีฬา เป็นต้น

ฉะนั้นการที่วิชาพลศึกษาได้รับการบรรจุอยู่ในหลักสูตรการฝึกหัดครูมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งมาถึงปัจจุบันนี้นั้น ก็เพราะว่าวิชาพลศึกษานอกจากจะมีส่วนช่วยให้เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดีแล้ว ยังจะมีส่วนช่วยให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัย มีจรรยาที่ดี ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งเป็นหลักการสำคัญอันหนึ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนาการของหลักสูตรการฝึกหัดครูพลศึกษาที่ใช้ในวิทยาลัยครูนั้น เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูที่ใช้ในวิทยาลัยครูได้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ควรจะได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีมาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบด้วย ทั้งนี้ก็เพราะว่า ลักษณะแนวโน้มของหลักสูตรการฝึกหัดครูในอนาคตที่คืบหน้า ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับพัฒนาการของหลักสูตรที่มีมาในอดีตแล้ว ตั้งแต่เริ่มต้นด้วย